

2019-09-03

Handläggare: Elin Engström

Diarienummer: S2019/02078/FS

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.fs@regeringskansliet.se

RSMH:s yttrande över remissen Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20) – slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, har genom remissen ”Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20) – slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska” beretts tillfälle att avge yttrande över ovan angivet förslag och vill med anledning av det framföra följande synpunkter.

Bakgrund

RSMH organiserar sedan mer än 50 år på demokratisk grund människor med olika former av psykisk ohälsa. Många av våra medlemmar är personer som har eller har haft en långvarig och allvarlig psykisk ohälsa, inte sällan i kombination med olika psykiska funktionsnedsättningar.

RSMH är en del av Funktionsrätt Sverige och är aktivt inom Nationell samverkan för psykisk hälsa, NSPH. RSMH är religiöst och partipolitiskt neutralt och verkar aktivt för att motverka utanförskap och diskriminering.

Underlaget för i detta yttrande framförda synpunkter är remissen ”Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20) – slutbetänkande från utredningen Reglering av yrket undersköterska”.

Utredningen

Utredningen har haft uppdraget att föreslå hur yrket undersköterska kan regleras. Syftet med en reglering är att kvalitet och säkerhet i hälso- och sjukvården ska öka.

I Sverige arbetar ungefär 183 000 undersköterskor, och yrket är mycket vanligt i både kommun- och landstingsfinansierad vård och omsorg.

Under en kartläggning har det framkommit flera vanliga brister bland undersköterskor, såsom bristande kunskap om hur dokumentation ska göras, bristande medicinsk kompetens, bristande kunskap om diagnoser och brister i professionellt bemötande.

Därför föreslås att en skyddad yrkestitel införs för undersköterskor, och att Socialstyrelsen ska vara den myndighet som prövar ansökningar om bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska.

Förslagen och RSMH:s synpunkter

12.2 RSMH stöder förslaget om en skyddad yrkestitel för yrket undersköterska och att Socialstyrelsen blir behörig myndighet för yrket.

Området psykiatri och psykisk ohälsa berörs ytterst lite i utredningen, på s 143. Där nämns Psykiatrisatsningen 2007-2011, Prio psykisk ohälsa 2012-2015 och regeringens senaste strategi inom området psykisk ohälsa Fem fokusområden fem år framåt 2016-2020. Genom sådana överenskommelser har medel riktats mot olika yrkesgrupper som möter psykisk ohälsa i sitt arbete för att höja kompetensen.

Ändå framkommer det att det finns flera problematiska kompetensbrister när det gäller gruppen undersköterskor. Bristerna gäller sådant som professionellt bemötande, kunskap om diagnoser, kunskap om omvårdnad och omsorg samt förmåga att göra olika bedömningar. Det är en beskrivning som många av RSMH:s tyvärr kan känna igen sig i. Allt för ofta i mötet med vården blir personer med psykisk ohälsa inte tagna på allvar, lyssnade till eller får ett professionellt bemötande.

Det framgår ingenstans av utredningen att psykisk ohälsa är det största folkhälsoproblemet i dag. Över hälften av alla sjukskrivningar beror på en psykiatrisk diagnos. Under en femårsperiod mellan 2011 och 2016 mer än fördubblades sjukskrivningarna på grund av en psykiatrisk diagnos.

En stor del av undersköterskorna arbetar inom äldreomsorg, i hemtjänsten eller i vård- och omsorgsboenden. Bland äldre generellt finns en ökad risk för psykisk ohälsa. Ungefär en av fyra personer 65 år och äldre har någon form av psykisk ohälsa som kan påverka det dagliga livet och försämra livskvaliteten. Ängest och depression är vanligt bland äldre personer, men långt ifrån alla som mår dåligt söker eller får den hjälp de skulle behöva.

12.3 RSMH stöder förslaget att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om legitimation och annan behörighet osv.

RSMH vill tillägga att området psykisk ohälsa behöver ges betydligt större tyngd i utbildningen till undersköterska, av ovanstående skäl. Psykiatriska diagnoser är den främsta orsaken till sjukdom idag, och det är viktigt att kraven på undersköterskors kompetens inom detta fält följer med i utvecklingen.

RSMH har inga invändningar mot förslagen 12.4-12.9.

Riksförbundet för Social och Mental hälsa

Barbro Hejdenberg Ronsten
Förbundsordförande

Kristina Båth Sågänger
Kanslichef

CC: Funktionsrätt Sverige
NSPH
SKL